

341.33

POD VLAJKOU ČERVENÉHO KŘÍŽE

Požadavek dodržovat za všech okolností lidská práva, chránit lidský život, zdraví, základní životní podmínky to jsou dnes na stránkách tisku, v rozhlasu a televizi velmi frekventované pojmy. Právem jsou spojovány s Mezinárodním hnutím Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Jeho snahou je pomáhat trpícím v konkrétních situacích - v míru při živelních i průmyslových katastrofách a za ozbrojených konfliktů válečným obětem, zejména civilistům.

Plnění těchto náročných úkolů vyžaduje vykonávat řadu různých činností. Tímto se zabývají především následující instituce:

Mezinárodní výbor Červeného kříže (MVČK) - vznikl v roce 1863 pod názvem Mezinárodní výbor pro pomoc raněným. V roce 1880 byl přejmenován na Mezinárodní výbor Červeného kříže. Tato nejstarší organizace vznikla z iniciativy H. Dunanta a dalších čtyř ženevských občanů. Patří k základním organizacím hnutí Červeného kříže. Je nezávislou, neutrální institucí, která aktivně spolupracuje s vládami různých států a mezinárodními organizacemi. Jeho hlavním posláním je iniciovat a uskutečňovat opatření v oblasti mezinárodního humanitárního práva. Dbát o to, aby byly respektovány čtyři Ženevské úmluvy na ochranu

obětí ozbrojených konfliktů z roku 1949 a Dodatkové protokoly I a II z roku 1977.

Mezinárodní výbor Červeného kříže zabezpečuje ochranu a pomoc válečným obětem, včetně pomoci vojenským zajatcům a civilním internovaným osobám na okupovaných územích. V současné době působí Mezinárodní výbor Červeného kříže ve 150 zemích světa. Činnost této instituce se dnes rozšiřuje zejména v oblasti humanitární pomoci, např. na území bývalé Jugoslávie, v Somálsku a dalších státech, kde zuří ozbrojené konflikty a vnitřní nepokoje. Nejvíce postiženými jsou civilní obyvatelé těchto zemí. V jejich prospěch rozvíjí MVČK rozsáhlou činnost, která umožňuje přežití civilního obyvatelstva.

K úspěšné realizaci těchto akcí slouží zejména dva odbory MVČK:

- Ústřední odbor pro poskytování pomoci - zabývá se zajišťováním potřeb obyvatelstva a posléze organizací a řízením pomocných akcí. Zajišťuje např. přepravu a skladování potravin, udržuje kontakty s národními organizacemi Červeného kříže a Červeného půlměsíce, výbory OSN a dalšími vládními i nevládními organizacemi.
- Ústřední zdravotnický odbor - zajišťuje dodávání léků a zdravotnického materiálu k péči o zraněné. Dále řeší zdravotní problémy civilního obyvatelstva, zejména v rozvojových zemích. Usiluje o zlepšení hygienických podmínek a odstranění různých epidemií. Těm válečným obětem, které zůstanou invalidní, zajišťuje trvale rehabilitaci a zdravotnické (ortopedické) pomůcky.

Nejvyšším orgánem MVČK je sedmičlenná výkonná rada (prezident, viceprezident, dva další členové shromáždění, generální ředitel, ředitel pro operace, ředitel pro doktrínu a právo).

MVČK získává finanční zdroje pro svůj rozpočet od účastnických států Ženevských úmluv a Dodatkových protokolů, národních společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce i z různých fondů a darů. Své hlavní sídlo má v Ženevě.

Další institucí je **Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce**. Vznikla jako odraz situace, kdy se v období 1. světové války vytvořilo několik nových národních společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce.

Z podnětu Američana H. P. Davisona byla svolána do Paříže 5. května 1919 Mezinárodní zdravotnická konference. Při této příležitosti navrhl vytvořit z organizací Červených křížů jednotlivých zemí federativní organizaci, která by mohla vést celosvětové kampaně na zlepšení zdraví a zmírňování utrpení. Tak byla vytvořena Liga společností Červeného kříže, od roku 1991 Mezinárodní federace společností Červeného kříže. Své sídlo měla zpočátku v Paříži a později jej přenesla do Ženevy.

Jako federativní orgán národních společností má Federace za úkol inspirovat a podporovat v každé době a ve všech formách humanitární činnost členských společností. Kromě toho je také úlohou Federace

usnadňovat rozvoj národních společností, koordinovat jejich záchranné operace obětem přírodních katastrof a pomáhat uprchlíkům mimo oblasti konfliktu.

Federace rovněž podporuje Mezinárodní výbor Červeného kříže a úzce s ním spolupracuje a pomáhá národním společnostem v oblasti rozvoje a šíření mezinárodního humanitárního práva.

Federace je rovněž nevládní mezinárodní organizace, které bylo přiznáno poradní postavení při Hospodářské a sociální radě OSN. V polovině 80. let sdružovala 137 národních společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce reprezentujících více než 300 miliónů členů.

Nejvyšším orgánem Federace je valné shromáždění, v němž má každá národní společnost jeden hlas. Schází se jednou za dva roky. Valné shromáždění volí na čtyřleté funkční období prezidenta, viceprezidenty a národní společnosti do své Výkonné rady. Stálý sekretariát Federace sídlí v Ženevě.

Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce je nejvyšší instancí Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Určuje hlavní směry dalšího vývoje činnosti organizace hnutí a v oblasti mezinárodního humanitárního práva. Sdružuje delegáty z celého hnutí - Mezinárodního výboru Červeného kříže, Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce i zástupce účastnických států Ženevských úmluv a jejich Dodatkových protokolů. Těchto zasedání se účastní rovněž pozorovatelé z vládních a nevládních regionálních organizací.

Mezinárodní konference se schází jednou za čtyři roky a projednává programy a činnost tohoto hnutí na další období. Volí zástupce do **Rady delegátů**, která se schází jednou za dva roky a vyslovuje se ke všem otázkám společného zájmu všech složek Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce.

Stálá komise - tvoří ji devět členů: dva zástupci Mezinárodního výboru Červeného kříže, dva zástupci Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce, pět členů volí Mezinárodní konference. Jejich funkční období trvá až do další konference.

Stálá komise si sama volí svého předsedu a zasedá jednou za šest měsíců. Jejím hlavním úkolem je příprava Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce. V meziobdobí mezi dvěma mezinárodními konferencemi je pověřena řešením otázek, které jí jsou předloženy ve vztahu k celému hnutí. Rovněž uděluje vyznamenání - medaile H. Dunanta osobám, které projeví příkladnou odvahu a oddanost Červenému kříži.

Ústřední pátrací služba MVČK

Před založením organizací Červeného kříže a přijetím první Ženevské úmluvy v r. 1864 neměli zajatci prakticky žádnou možnost posílat zprávy svým nejbližším. V době prusko-francouzské války v letech

1870 až 1871 našel MVČK způsob jak tuto situaci změnit. Od obou válčících stran získal seznamy raněných a zajatců, a mohl tak informovat jejich vlády a rodiny. To byl počátek Pátrací služby, která byla založena v r. 1870 se sídlem v Ženevě.

Její hlavní úkoly spočívají v získání záznamů a předávání těchto informací zejména o válečných zajatcích příslušníkům jejich rodin. Dále umožňuje identifikaci válečných obětí, pátrání po nezvěstných osobách nebo po těch, o nichž jejich blízcí nemají zpráv. Vydává rovněž různé doklady, jako např. potvrzení o zajetí nebo úmrtí.

Například za 1. světové války zpracovala Pátrací služba denně 18 000 kartotéčních lístků se záznamy informací a údajů o válečných zajatcích i pohřešovaných osobách.

Tuto službu poskytovala rovněž ze 2. světové války. V této době byla rozšířena služba na poskytování materiální pomoci válečným zajatcům. V rozmezí let 1940 až 1944 předal Mezinárodní výbor Červeného kříže válečným zajatcům dvacet miliónů balíčků.

Archívy Pátrací služby obsahují více než šedesát miliónů záznamů, které se týkají osmnácti miliónů případů. Mezi nimi jsou i desítky tisíc osob se stejným jménem. Například matka jistého Hanse Schmida žádala informaci o svém synovi. V kartotéce Ústřední pátrací služby je 30 000 osob s tímž jménem! Přesto získala potřebnou informaci.

V Ženevě, kde Ústřední pátrací služba sídlí, pracuje 3000 osob. Pomocí nejmodernější výpočetní techniky evidují a předávají zprávy, které sem přicházejí z celého světa v rozsahu 50 000 až 60 000. S ústředím úzce spolupracují také národní společnosti Červeného kříže a Červeného půlměsíce, z nichž mnohé disponují vlastní pátrací službou.

Pátrací služba Českého červeného kříže sídlí v Praze a ve své kartotéce má 127 000 jmen osob, po jejichž osudu pátrala. Pátrací služba vyřizuje žádosti občanů, kteří žijí v České republice, vztahující se k pátrání i dalším činnostem v zahraničí. Na naši instituci se obrací národní společnosti i jednotlivci ze zahraničí se žádostmi o pátrání v České republice.

Pátrací služba ČČK se zabývá také vyhledáváním vojenských hrobů a zprostředkováním korespondence mezi členy rozdělených rodin. V současné době zprostředkovává také zprávy rodinám na území bývalé Jugoslávie s jejich příbuznými, kteří našli dočasný domov v České republice.

Základní principy

V roce 1965 Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce vyhlásila sedm Základních principů, z nichž vychází veškerá činnost "velké rodiny" Červeného kříže.

1) Humanita

Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce se zrodilo ze snahy pomáhat raněným na bojištích bez jakéhokoliv rozdílu, snaží se ve svém mezinárodním i národním měřítku zmírňovat lidské utrpení a předcházet mu. Snaží se chránit život a zdraví a prosazovat úctu k lidské osobnosti.

2) Neutrannost

Nečiní žádné rozdíly mezi národnostmi, rasami, náboženským vyznáním a politickou příslušností.

3) Neutralita

S cílem uchovat si důvěru všech stran se drží Hnutí stranou konfliktů politických a rasových rozepří.

4) Nezávislost

Hnutí je nezávislé. Jako pomocné organizace orgánů státní správy v oblasti humanitární činnosti podléhají platným zákonům příslušné země. Národní společnosti si však přesto uchovávají určitou autonomii, která jim umožňuje jednat podle zásad Hnutí.

5) Dobrovolnost

Červený kříž a Červený půlměsíc jsou hnutím dobrovolné a nezištné pomoci.

6) Jednota

V jedné zemi může působit pouze jedna společnost Červeného kříže nebo Červeného půlměsíce. Humanitární pomoc této organizace musí zahrnovat celé území státu.

7) Celosvětovost

Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, v jehož rámci mají všechny společnosti stejná práva a povinnosti si vzájemně pomáhat, je celosvětové.

Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce přispívá svou činností k respektování základních lidských práv, rozvíjí specifické činnosti v zájmu respektování těchto práv. Ve svém programu má mimo řady humanitárních aktivit také za svůj cíl bojovat proti rasismu, rasové diskriminaci, proti mučení a na ochranu práv dítěte.

Červený kříž v současné době je celosvětovým hnutím, sdružuje milióny členů spojených stejnými humanitárními ideály.

Věra Kosinová